

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Componenta 1 Măsurile de educație de tip a doua șansă - regiunea mai dezvoltată București-Ilfov
Titlu proiect: „ARIPĂ SPRE VIITOR”
Contract nr. POCU/666/6/23/135937

Joc de rol

Metodă explicată din perspectiva cultivării empaniei, înțelegerea și acceptarea diversității și conștientizarea interculturalității.

Jocul de rol este o metodă de învățare activă, bazată pe explorarea experienței elevilor participanți la procesul educațional, oferindu-le un scenariu în care fiecare persoană are un anumit rol de jucat. Elementul principal al acesteia este discuția și învățarea mai mult din propria noastră experiență și din a celorlalți.

Jocul de rol este un instrument foarte puternic de a pune experiența elevilor participanți pe masă, mai ales când este folosită cu scopul de a vorbi despre interculturalitate, drepturile omului, diversitate. Din această cauză condițiile preliminare sunt de o importanță majoră în atingerea obiectivelor activității în care jocul de rol se folosește.

Acestea sunt:

✓ Cadrul pentru scopurile și obiectivele clare – De ce facem acest exercițiu? / De ce am ales această metodă?

✓ Nevoile și natura specifică a grupului însuși. Scenariul poate fi adaptat conform acestui lucru. Se va ține cont de vârsta elevilor, situația social-economică în care se află, profilul elevilor participanți. Nimeni nu trebuie să fie jignit persoană de scenariul propus sau de jocul cuiva. Puteți alege să le dați elevilor roluri pe care nu le pot avea niciodată în viața reală.

✓ Timp – trebuie să fie suficient timp pentru a dezvolta piesa/sceneta, pentru a avea cât mai multe probleme de discutat după aceea. Este de asemenea necesar să se aloce timp pentru ca participanții să-și înțeleagă rolurile și pentru a intra în pielea lor. Este de asemenea important să se planifice o pauză după ce scenariul este jucat – permite elevilor să iasă din rolurile lor înainte de a începe discuția.

✓ Observatorii (acei elevi care nu au luat parte la scenariu) trebuie să fie bine instruiți și rugați să contribuie la discuție pentru că adesea furnizează multe materiale utile.

Pot fi unii elevi ce nu se simt confortabil în timp ce joacă. De aceea este bine să îi invitați să practice efectiv jocul de rol doar pe acei elevi care se simt confortabil să facă asta. Restul pot fi spectatori și pot fi parte la discuțiile ce vor avea loc după jocul de rol.

Jocul de rol este o metodă foarte bună de a revizui experiența, și atunci când o utilizezi în sesiunile de învățare care vizează cultivarea empatiei, acceptării, înțelegerea și acceptarea diversității între oameni și cultivarea unui comportament de respectare a drepturilor omului, obiectivele sale e important să fie - analiza prejudecăților, promovarea empatiei și acceptării în grup și între diferite culturi, analiza relațiilor dintre elevi care poate sunt între elevi din categorii minoritare sau majoritate, limitele toleranței etc.

Situațiile în care se poate aplica această metodă nu trebuie să fie complicate și nici să dureze mult. Se pot da situații simple pe care elevii să le pună în practică/să le joace, pe bază de improvizație, în fața elevilor. Scopul și atenția nu sunt actul artistic și dramaturgic și crearea unui context în care elevii să vadă și să dezbată o situație reală, cu care poate relaționează, punându-se ei înșiși în ipostazele respective.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Componenta 1 Măsurile de educație de tip a doua șansă - regiunea mai dezvoltată București-Ilfov
Titlu proiect: „ARIPĂ SPRE VIITOR”
Contract nr. POCU/666/6/23/135937

Exemplu de exercițiu joc de rol (1):

Nume: „Marele joc al puterii”¹

Acest joc este adaptat după metodologia lui Augusto Boal – Teatrul celor Opresăți (metodă de intervenție socială în comunitate)

Este un joc non-verbal ce studiază efectul puterii în societate și comunități mici și mari.

Resurse necesare: 1 foarfecă, 1 coală albă de hârtie, 1 market, 1 scaun

Mărimea grupului: 7 până la 35 (elevii pot fi împărțiți în subgrupuri de șapte)

Timp: 1 până la 2 ore. (sau mai puțin, în funcție de câți elevi propun situații)

Detaliere proces:

1) Cere elevilor să se așeze pe podea în cerc (dacă există posibilitatea), și obiectele puse la întâmplare în centru.

2) Spune elevilor conținutul și scopul jocului. Explică sarcina grupului. Sarcina este să aranjeze obiectele astfel încât unul dintre obiecte să devină cel puternic obiect în relație cu celelalte obiecte pe care le au la dispoziție. Elevii trebuie să vină pe rând, individual să încerce sugestiile proprii, așezând obiectele ca într-o imagine/fotografie. Orice aranjament este posibil cu excepția de a scoate vreun obiect în afara cercului. Elevul care propune nu trebuie să explice imediat care a fost ideea din spatele poziționării obiectelor. Mai întâi se vor întreba ceilalți elevi ce văd ei și ce obiect văd a fi cel mai puternic și de ce. După ce se strâng mai multe idei, elevul care a propus și executat o idee va fi rugat să explice și el care a fost ideea inițiată.

1. Atenție! Orice părere este permisă și orice opțiune este viabilă.

3) Pasul următor, după ce grupul a proiectat un aranjament pe care îl consideră cu toții cel mai puternic, un elev al grupului trebuie să ocupe o poziție de putere fără să miște nimic.

Le poți cere celorlalți elevi (sau câțiva dintre aceștia) să se pună în poziții și mai puternice, în felul acesta luând puterea de la prima persoană.

Reflecție și evaluare

Lasă prima dată elevii să exprime cum s-au simțit când au creat puterea sau cum au reacționat la ea. Revino la aceste sentimente mai târziu în discuție. Revizuieste scopul simulării asociind relațiile între culturile din comunități. Revizuieste dezvoltarea diferitelor aranjamente și legătura lor cu situațiile de zi cu zi. Fii foarte clar și specific, dă un exemplu concret din propria ta experiență. Facilitează discuția de mai departe cu următoarele întrebări:

- ✓ Cum afectează puterea relațiile noastre personale acasă, la școală și în comunitatea ta?
- ✓ Cum este meținută puterea și cum este asociată cu ierarhia culturală?
- ✓ Cine deține puterea în comunitatea ta, și cum este manifestată?
- ✓ Ce putem prelua ca învățare din cadrul acestui exercițiu și aplica în viața reală?

Exemplu de exercițiu care combină dezbaterea cu joc de rol și reflecția (2):

Important! Această activitate este potrivită pentru elevii de clasele a VII-a și a VIII-a

Pentru elevii din clasele inferioare este important să fie schimbate cartoanele cu roluri, păstrând ideea că ele trebuie să ilustreze prejudecăți și situații dificile în care se află anumite comunități/minorități, dar care sunt mai accesibile vârstelor inferioare.

¹ Metodă adaptată din – Games for Actors and Non-Actors, Augusto Boal și Învățare Interculturală - T-Kit - Consiliul European, 2003

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Componenta 1 Măsurile de educație de tip a doua șansă - regiunea mai dezvoltată București-Ilfov
Titlu proiect: „ARIPĂ SPRE VIITOR”
Contract nr. POCU/666/6/23/135937

Fă un pas în față²

Instrucțiuni:

1. Împărțiți fiecărui participant câte un cartonaș de rol (așa cum sunt prezentate mai jos) și menționați să păstreze conținutul cartonașului secret.

2. Rugați participanții să realizeze exercițiul doar din perspectiva rolului de pe cartonaș. Pentru a-i ajuta, puteți să le adresați câteva întrebări pentru a intra mai bine în "rol": Cum a fost copilăria ta? În ce fel de casă ai locuit? Ce fel de jucării ai avut? Ce meserii au avut părinții tăi? Care este viața ta de zi cu zi în acest moment? Ce faci de obicei dimineața, la amiază, seara? Ce stil de viață ai? Unde locuiești? Câți bani câștigi pe lună? Ce faci în timpul liber? Ce faci în vacanță? Care sunt cele mai mari temeri ale tale? (Se pot inventa și adăuga mai multe întrebări pentru ca participanții să aibă o imagine cât mai completă a rolului).

4. Rugați participanții să se așeze în picioare, unii lângă ceilalți, ținându-se de mână într-o linie și spuneți-le că veți citi mai multe afirmații. Pentru fiecare afirmație la care, conform rolului, pot răspunde cu da, trebuie să facă un pas înainte. În caz contrar, trebuie să rămână pe loc.

5. Citiți afirmațiile pe rând, făcând pauze între ele pentru a le permite participanților să vadă unde sunt în raport cu ceilalți. Evident, participanții cu roluri mai avantajoase (situație materială bună, apartenență la grup majoritar etc.) se vor afla înaintea celor cu roluri mai puțin avantajoase.

6. După terminarea exercițiului realizați o discuție în grup cu participanții, pentru a reflecta asupra celor întâmplate. **Important!** După terminarea exercițiului, readuceți atenția participanților la timpul prezent, pentru a-și ieși din rol.

Procesare și evaluare

- ✓ Începeți prin a-i întreba pe participanți ce s-a întâmplat. După, puteți adresa întrebări precum:
- ✓ Cum v-ați simțit în momentul în care ați făcut un pas înainte/ ați rămas pe loc?
- ✓ Pentru cei care au făcut pași înainte foarte des, când ați observat că unii nu se mișcau la fel de repede ca voi?
- ✓ A simțit cineva revoltă sau uimire în anumite momente?
- ✓ Cât de ușor/ greu a fost să-și joace rolurile?
- ✓ Poate cineva să ghicească ce rol au avut ceilalți? (Aici puteți invita participanții să-și dezvăluie rolurile avute).
- ✓ Există vreo similitudine între acest joc și societatea/ viața reală? Dacă da, care sunt acestea?
- ✓ Ce ar putea face ei împotriva inechităților sociale?

Materiale

Cartonașe de rol:

Ești o mamă singură de 24 de ani, necăsătorită și fără loc de muncă	Ești un tânăr cu dizabilități locomotorii care utilizează scaunul rulant	Ești un profesor universitar șomer într-o țară a cărei limbă nu o vorbești fluent	Ești un tânăr de 18 ani care a trăit toată viața într-un centru de plasament	Ești fiul unui imigrant arab care conduce o un lanț de restaurante profitabil
Ești un preot catolic într-o comunitate ortodoxă	Ești o tânără romă de 25 de ani absolventă de	Ești o femeie de 70 de ani, cu o penise minimă și	Ești un refugiat de 24 de ani din Siria, abia intrat într-o	Ești un om al străzii, într-un oraș de mărime medie. Ai 45

² Adaptare după Compass - A manual on Human Rights Education with young people (2002) – Editura Consiliului Europei

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Componenta 1 Măsurile de educație de tip a doua șansă - regiunea mai dezvoltată București-Ilfov
Titlu proiect: „ARIPĂ SPRE VIITOR”
Contract nr. POCU/666/6/23/135937

	științe politice	care trăiește singură	țară străină	de ani
Ești student la științe economice în anul 3, din București, bolnav de cancer	Ești o tânără romă de 17 ani care nu a absolvit școala primară	Ești fiica de 18 ani a ambasadorului SUA în țara în care acum locuiești	Ești un bărbat de 35 de ani, proprietar al unei companii profitabile, căsătorit, cu 1 copil	Ești un elev de liceu care locuiește într-o zonă rurală fără acces la internet
Ești o femeie de etnie romă care s-a căsătorit la 18 ani și a absolvit doar opt clase	Ești un bărbat de 35 de ani, gay, infectat cu HIV	Ești un copil de 8 de ani care trebuie să meargă zilnic 8 km pe jos până la școală	Ești președintele organizației de tineret a unui partid politic aflat acum la putere	Ești o tânără de etnie arabă care trăiește într-o comunitate tradițională

Situații și evenimente

1. Ai avut întotdeauna resurse financiare necesare/ satisfăcătoare
2. Ai o casă decentă, cu acces la utilități
3. Nu ai fost niciodată discriminată
4. Ești un cetățean a cărui părere despre chestiuni politice și sociale este ascultată
5. Te simți cel puțin egal cu orice altă persoană din jurul tău
6. Nu ți-e frică să fii hărțuit, atacat pe stradă sau de mass-media
7. Știi unde să ceri sfaturi și ajutor când ai nevoie de ele
8. Ai acces la servicii medicale de calitate
9. Poți să pleci în vacanță cel puțin o dată pe an, aproape oriunde vrei tu
10. Poți să-ți inviți prietenii la masă la tine acasă
11. Ai o viziune optimistă asupra viitorului tău
12. Simți că poți să-ți alegi singur profesia
13. Ai dreptul să votezi
14. Poți să sărbătorești cele mai importante sărbători religioase împreună cu rudele și prietenii apropiați
15. Poți participa la evenimente internaționale în străinătate
16. Poți merge la cinema sau la teatru cel puțin o dată pe săptămână
17. Nu ți-e teamă pentru viitorul copilului tău
18. Poți să mergi pe stradă ținându-te de mână cu alesul inimii
19. Competențele tale sunt apreciate și respectate de societatea în care trăiești
20. Ai acces la internet